

Cílem práce je představit různá vyskytující se pojetí právního vědomí, poukázat na jejich historické i kulturně-společenské souvislosti a ve vybraných směrech načrtnout jejich možný další rozvoj. První kapitola představuje několik různých učebnicových definic právního vědomí včetně srovnání „evropského“ a „amerického“ přístupu. Druhá kapitola na ni navazuje uvedením a srovnáním různých dalších výrazů, které se v souvislosti s právním vědomím užívají – někdy jde o synonyma, jindy zdůrazňují jen některou z jeho složek nebo specifický autorův přístup. Třetí kapitola pak zvýrazňuje i historickou dimenzi tématu právního vědomí, a to na příkladech jeho ideologických pojetí „s přívlastky“ (socialistické, revoluční, lidové právní vědomí).

První tři kapitoly tak tvoří popisnou, přehledovou část; možnou syntézu pak přináší kapitola čtvrtá. Na předchozím základě nejprve identifikujeme tři „vnitřní“ rozměry, které vyvstávají z představeného pojmového pole a které je vhodné si ujasnit, chceme-li mluvit o právním vědomí dostatečně určitě: jakou jeho složkou se zabýváme, jakého práva se týká a o čí právní vědomí se jedná. Následně rozlišujeme trojí typický diskurs, tedy to, jak se o právním vědomí mluví – jinak, tj. s jinými záměry i předběžnými východisky, totiž k tématu právního vědomí přistupují právníci, sociologové nebo pedagogové či „uživatelé práva“.

Zbývající tři kapitoly pak na tuto syntézu v některých ohledech navazují a spíše esejisticky než systematicky předkládají možné další směry uvažování o právním vědomí. V kapitole páté pomocí Fullerovy *Morálky práva* ukazujeme i na konkrétních příkladech z tuzemského práva, jak lze uvažovat o právním vědomí při tvorbě práva. Šestá kapitola naopak „zvenčí“ načrtává omezený dosah právního vědomí a jeho provázanost s dalšími normativními zdroji; za tím účelem mj. rozlišujeme mravní a právní rozměr normy. Nakonec v sedmé kapitole varujeme před ztotožňováním morálky a práva a připojujeme několik poznámek, jak by se předchozí úvahy mohly prakticky promítnout do formování právního vědomí.